

פרשת שופטים

תשפ"ו

גיליון 324

א לעבטיגער שבת

הארט השבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא

שופטים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פניני פרשה

"שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך" (טז יח)

בדברי הש"ח ע"פ המובא בספר יצירה' ששבע שערים בנפש: שתי אהונים. שתי עינים. שתי נחירי האף והפה – שדרים עוברים הרשמים לתוך תוכו של האדם. וזהו: 'שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך' שיש לשמור שערים אלו. וכמובא בליקוטי מהר"ן (כ"א) בקדושת שבעת הנרות, ועל מנרתא – דא רישא, המוח והמחשבה.

ואפשר להוסיף בדבריו בענין 'שופטים ושופטים' שעל האדם לשפוט את עצמו, ולערוך חשבון נפשו עד כמה הוא נזהר בשערים אלו. (ועייני בספר מאור ושמש על פסוק זה).

ובליקוטי מהר"ן (תורה ט"ו) מאריך לדבר על ענין משפט שהאדם ישפוט את כל דרכיו, ובהמשך מביא את הכתוב (תהלים ו) 'ושם דרך' – היינו מי ששם אורחותיו. וכמובא (סוטה ה) ע"פ זה: ששם הוא מלשון שומא שבודק ומעריך ושופט את מעשיו.

ואפ"ל שהר"ת והס"ת 'שופטים' ו'שופטים' הוא תיבת 'שם' ע"ד זה הענין, שעל האדם להעמיד שופטים ושופטים לשון דרכיו.

כן אפ"ל 'בשעריך' הוא ענין 'שמירה' כדבריהם (ב"ב פ"א) על 'חצר בית שער' ששומר הפתח יושב שם. וזהו שערך – שיש לשמרם – ע"י משפן וחשבון.

כן אפשר להוסיף בדברי התרגום על סוף הפסוק: 'ושפוט את העם משפט צדק' – 'דין קשט' – שזה מידת האמת' אשר משפט זה של האדם מביאו לאמת במעשיו. ונוכל ללמוד זאת מהמובא בהרחבה ב'חובות הלבבות' (שער חשבון הנפש). ומרגילה בפומיה של החסידות רבי לוי יצחק בנודד ש'התבודדות' מ'כניסה' אמת' לאדם.

כן אפשר להוסיף ש'פ' פעמים 'עין'. ב' פעמים 'אזן'. 'פה'. 'אף'. 'מוח'. (עם חמשת התיבות) גימטריה 'שעריך' (עם הכלול).

"לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שוחד" (טז יט)

מהקל אל הכבד; בריש 'תטה' – הטייה קטנה. וכמובא ב'כלי יקר' שהטיה הוא כאילו היו שניהם שווים בכף מאזניים, ועושה נטייה קטנה. לאחמ"ל: 'תכיר פנים' שזהו כלל הפנים – יותר מהטייה, ולבסוף 'לא תקח שוחד' – עבירה בדינים. והוא ע"פ דבריהם (סנהדרין צט.) עה"פ (ישעיה ה"ח) 'הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חסאה', מאי כעבות העגלה, א"ר אסי: יצר הרע בתחילה דומה לחוט של קוביא ולבסוף דומה לעבות העגלה'.

"צדק צדק תרדף" (טז כ)

סמיכות 'צדק' ל'משפט' אפ"ל ע"פ המובא (פר"ח שער העמידה פרק כ) 'צדק' כ'כאשר יתחברו ה' מידות שהם צדק ומשפט, אז יאבדו כל כוחות הטומאה ולא יהיה להם חלק במרכבה שבפנים, שהם מפסיקים עתה בינינו וביני אלוהינו'.

כן אפ"ל בתיבת 'צדק' שהוא בירור המשפט והדין, ע"ד הכתוב (ויקרא יט לו) 'מאזני צדק אבני צדק ואיפת צדק וחין צדק יהיה לכם'.

כן אפ"ל בהקשר לכך ע"פ דאיתא (פרי עץ חיים שער הזמירות פ"ח) ש'צדק' לפעמים הוא דין ולפעמים הוא בחינת רחמים. וזהו ענינו של 'משפט' שהוא דין ורחמים יחדיו, לזכות את הזכאי, ולהרשיע את החייב.

לכל בעל עסק שבלי ניהול חשבון כראוי יכול לחשוב שהוא מרוויח רבות, אף שלמעשה בחשבון הסופי הוא מפסיד גדול. ועל כן מחובתו שיעמיד רואה חשבון מומחה להשגיח היטב על עסקו, ואף זה הרואה חשבון יש פעמים שרואה הפסדים בעסק, ואף על פי כן מבין נכוחה שזה הפסד זמני ומבין; שתוך זמן קצר ירוויח הרבה אם ישתדל נכוחה. מה גם שלמעשה גם עתה מרוויח היטב.

כמו כן הוא ענין ההתבודדות, אף שכשעושה חשבון רואה חסרונותיו, אבל כשיבין כמה רווח זכה ממעשיו הטובים שכן עשה, ומהנקודות הטובות שעדיין נמצאות בו, אם ישגיח היטב מכאן ולהבא ירוויח רבות עד שיתעשר ויתעלה כראוי. וזה מה שאמרו במשנה (אבות ב, א) 'יהוי מחשב שכר מצוה כנגד הפסדה', וחשוב זה נעשה בעת המשפט והחשבון הנפש בעת התבודדות. (שיח שרפי קודש).

חשבון הנפש של החפץ חיים

וכה היה מספר רבי לוי יצחק בנדר מה ששמע מרבי אלחנן ספקטור (דרך אמונה א דף ע): 'החפץ חיים' היה נוכח תמיד בשיבתו בראדן בכל שעות הלימוד, כששמר על בחורי הישיבה שחלילה לא יבטלו מזמנם. אולם בכל זאת הבחינו התלמידים כי בשעה מסוימת קבועה ביום, נעלם החפץ חיים מהישיבה, ולא יודעים היכן הוא באותה שעה. מכיוון שידעו שרבים צדיק וקדוש עליון וכל רגעיו שמורים, לכך התענינו מאוד מה עושה רבם בשעה קבועה זו מדי יום ביומו.

אחד מהבחורים שהדבר נגע מאוד לליבו, עקב אחריו, ולבסוף ראהו במקום מסוים, יושב ועושה חשבון נפש על כל שעות היום להיכן הלכו... והנה שומע הוא באזנו איד שהחפץ חיים דופק על השולחן וזועק: 'ישראל מאיר ישראל מאיר, להיכן הלכו חמשה רגעים אלו?!' הוא זעק ובהכא בכאב עצור: היכן הם? היכן הם? ורוחו לא רגעה עליו בגין הרגעים הספורים שהלכו לו לאיבוד מבלי לדעת להיכן הלכו...

והיה מוסיף רבי לוי יצחק ושא: הבה ונתבונן; החפץ חיים שהיה דבוק ומקושר עם השי"ת בכל שעות היממה, עם כל זאת חש צורך להקדיש כל יום זמן קבוע לישוב הדעת, לעשות את חשבון יומו דוק היטב עד שהגיע לרגעים ספורים שלא ידע מה עמם, ולבסוף גם עליהם היה מוכן לתת דין וחשבון... והרי זה מוסר השכל נוקב עבורנו, אנשים פשוטים מן השורה. ובפרט שרבינו למדנו דרך זו לישוב הדעת, ועצתו היסודית 'התבודדות' הוא מכנה בשם: 'ישוב הדעת', ליישב דעתנו, ולעשות תמיד את החשבון על מה ולמה הלך וחלף היום? געוואלד! האם מקיימים אנו כראוי את דרך ההתבודדות והישוב הדעת!!

אכן כן; 'שופטים ושופטים תיתן לך בכל שעריך'...

שירת הפרשה

הצטיינו לתת עלינו שופטים ושופרים
לשפט את עצמנו – ללכת בדרך תמים.

משפט עצמי בכל השערים והדרכים
לדון בפעשים הטובים וגם השלילים.

פשיט דין למטה אין דין למעלה במרומים
נמתקים הדינים וממשיכים רחמים וחסדים.

בפשון נפש תמידי דרכינו ערוכים ומפרטים
מעשינו הקטנים והגדולים בפלס נמדדים.

השבוע אנו קוראים בפרשה את הפסוק 'שופטים ושופרים תתן לך בכל שעריך'. וכבר מובא בספרים הקדושים דקאי על האדם בעצמו, שישים עליו שופטים ושופרים לשפוט מעשיו ודרכיו.

הא לך מדברי החיד"א בספרו 'נחל קדומים' מרבי חיים וויטאל: דיש לאדם כמה שערים, שער הראות, שער השמע, שער הריח, שער הדיבור, שער המישוש. וצריך שיעשה אדם בעצמו דין על כל ענייניו ויפקח עיניו, וזה שנאמר: 'שופטים ושופרים תיתן לך בכל שעריך', שכל אדם יגדור גדר בכל שערי, כגון שלא ישמע דברים האסורים, ולא יריח ריח עבירה וע"ז, ולא ידבר דיבור אסור, ולא ילך לעבירה וכו', ולזה אמר לשון יחיד: 'תתן לך בכל שעריך' ואז נאמר עליו: 'פתחו שערים' מידה כנגד מידה, ויזכה שיפתחו לו שערים של ש"י עולמות... וכשתעלה הנשמה – אם זכאין פותחין, ואם לאו דוחין אותה, ונועלין השערים בפניה, ומי שישכיל לתקן בחייו, יפתחו לו שערים עליונים.

רואים מכאן את התועלת של השפיטה עצמית – ומידה כנגד מידה – פתיחת השערים שלמעלה.

ועיין בימאור ושמש' בקוטב זה הענין, להעמיד לעצמו שופטים ושופרים, אף על מעשיו הטובים – אם הם בדחילו ורחימו כראוי, זכים וצלולים ללא מחשבה של פסול או פניה. ובהמשך דבריו: 'ושפטו את העם משפט צדק', שממשיכים ע"י: משפט צדק – חסדים גמורים להמתקת הדינים בשרשם.

וכעין כך הם דבריו בספר 'עבודת ישראל' בכתבו: שפרשה זו נקראת תמיד ביחודש אלול, אשר הוכן העת לכל איש שישוב לבורא, לכן הזהירה התורה: 'שופטים ושופרים', ובהמשך: 'לא תטה משפט', שלא יעוות הדין לומר על מעשה רשע כי הוא עושה צדק, כי התשובה והמשפט עושה למטה, לא הכנה למעלה להוציא המשפט לאורה בראש השנה כאשר יבואו בני האלוקים להתייצב על ה'.

אם יש דין למטה אין דין למעלה

ומה נמלצו לדברים אלו של המתקת הדינים והמשכת חסד ורחמים ע"י המשפט, בדברי המדרש: 'אמר רבי אליעזר: אם נעשה הדין למטה, אין הדין נעשה למעלה, ואם לא נעשה הדין למטה הדין נעשה למעלה', ובליקוטי מהר"ן (תורה ט"ו) כשאדם שופט את עצמו אין דין למעלה, ואין שולחין לו שליח דין למעלה, שמהם משתלשל יראהו פחד, צרות וייסורים. ועיניו מבטל את מידת הדין שברצונה לדון ולשפוט אותה.

ומרמז זאת בפסוק (תהלים ג): 'יושם דרכיו אראנו בישיע אלוקים', ובדברי חז"ל (מו"ק ה. סוטה ה: מ"ד צו ט) שאפשר גם לקרוא פסוק זה באות שין, כאילו נכתב ושם, כלומר: מי ששם, בודק, מעריך ושופט את דרכיו, יזכה ליאראנו בישיע אלוקים' – שיראה ישועה במידת 'הדין' הנקרא 'אלקים'.

וכן הוא ביזוהר הקדוש' (בא מא): כשאדם בא לפני השי"ת ודן את עצמו ומתודה, ומבקש מהשי"ת שישלח לו, ולאחר מכן מגיעים המקטרגים לקטרג על האדם, דוחה אותם השי"ת ואין להם זכות לקטרג עליו. הוזהר מדמה את העושה כן, לימודה

בקנס ואחר כך באו עדים, שפטור מלשלם תשלומי קנס. (וזהר פנחס רלא. ועיין בשער הכוונות שער ק"ש שעל המיטה פ"ח. אשפוך לפניו שיחי פ"א)

כמו עסק גשמי...

כך אמרו לעניין המשפט והחשבון בהתבודדות, שחובתה; כחובת רואה חשבון בעסק הגשמי. כי זה ברור

"ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (דברים י"ז ח)

פקודתו של רבינו על שריפת ספר הנשרף

היה זה בין פורים לפסח שנת תקס"ח, רבינו שוהה בלמברג הרחוקה, רחוק מכלל התלמידים והחסידים שבעיר ברסלב ועוד עיירות, מצב בריאותו התדרדר מאוד. באותה עת התרחש הסיפור הנורא משריפת ספרו הנקרא "ספר הנשרף". וכך מתאר זאת מוהר"ן בספרו חיי מוהר"ן. "בלמברג בין פורים לפסח בשנת תקס"ח הלך אל חדר מיוחד ובכה הרבה מאוד שם, וקרא לרבי שמעון (הלא הוא תלמידו הראשון) ודמעתו על לחייו נאנח ואמר: אין עם מי להתייעץ. וסיפר לו אז מעניין שיש לו ספר בביתו שאבד ובניו בשביל זה, וכן נסתלקו עבור זה, ומסר נפשו על זה ועכשיו אינו יודע מה לעשות.

והעניין היה, כי ראה שמוכרח להתסלק שם בלמברג, אך אם ישרף זה הספר יוכל לחיות. ועל כן היה רבינו זכרוננו לברכה מספק, ולא ידע לתת עצה בנפשו מה לעשות, כי היה צר לו מאד לשרוף זה הספר הקדוש והנורא מאוד, אשר מסר נפשו על זה...

"ויעוצם קדושת ונוראות של זה הספר" כותב מוהר"ן אי אפשר לדבר מזה כלל, ואם היה נשאר זה הספר בעולם היו רואין גדולת רבנו זכרוננו לברכה עין בעין... השיב לו רבי שמעון בוודאי אם יש איזה סברא שחייבים תלוי בזה - בוודאי טוב יותר לשרוף הספר כדי שתישאר בחיים. השיב רבינו זכרוננו לברכה על כל פנים יתאריך הזמן בוודאי; היינו אם ישרף זה הספר, על כל פנים יהיה לו ארכא לחיות בעולם הזה עוד איזה זמן, אבל אף על פי כן צר לי מאד לשרוף כי אין אתה יודע גדל יקרת קדושתו של זה הספר, ואנכי אבדתי אשתי הראשונה ובני, וכמה ייסורים עצומים שהיו לי בשביל זה... והיה בוכה מאוד מאוד.

רבינו התלבט מאוד בעצמו, וחזר כמה פעמים והדגיש את ייסוריו הקשים מהתלבטותיו בעניין שחיים ומות תלויים בו, ומעניין היו זולגות דמעות. תוך כדי השיחה נכנס הרופא, ורבי שמעון סיפר לו על רבינו שהוא מרבה בבכי בעת חוליו הכבד, לבסוף קיבל רבינו את דעתו של רבי שמעון, וכה אמר לו: "... אם כן אפוא לא לך המפתח של הקאמאדע [שידה] שלי, ולך מהרה חושה אל תעמד ותשכור עגלה לברסלב, ואל יעצרך הגשם והשלג, ורוץ מהרה חושה לברסלב, ותבוא לשם ותיקח שני ספרים אחד מונח בהקאמאדע, והשני מונח בתוך תיבה של בתי אדל, ותיקח אותם ותשרוף אותם. ושני הספרים היו אחד כי אחד היה מועקת מחברו (וההערת הייתה - כותב מוהר"ן: על ידי שזכיתי להעתיק אצלו, אך תכף אחר שהעתיקתי לקח שניהם, והיה ספר כתבית ידו הקדוש, והספר שהעתיקתי וטמנם שניהם אצלו ואלו שני ספרים ציווה לשרוף) אך למען השם - אמר רבינו לרבי שמעון "הזדרז מאוד בזה, והזהיר את רבי שמעון מאוד לכל יהיה חכם בזה, היינו שלא יתחכם לשנות דבריו חס ושלום - לבלי לשרוף איזה עניין ולגנוז אצלו, רק יקים דבריו בזריות גדול.

ותיכף הלך רבי שמעון בזריות גדול, ושכר עגלה לברסלב לבית רבינו זכרוננו לברכה, ובבואו לדאשיב שהיא סמוך לברסלב נפל רבי שמעון פתאום למשכב והוטל על ערש דווי, ולא היה יכול לקום. והבין שהוא מעשה בעל דבר שרוצין למנוע מלקים דבריו (כידוע לנו כבר - כותב רבי נתן: שעל כל מה שציווה רבינו זכרוננו לברכה לעשות, יש על זה אלפים ורבות מניעות גדולות מאד, בפרט על דבר גדול כזה שחיי רבינו זכרוננו לברכה היו תלויים בזה) וציווה רבי שמעון להניח אותו על העגלה לנסוע לברסלב, כי התיישב שהוא יהיה מונח על העגלה, וייסע לברסלב כל עוד נפשו בו. והיה מצפה רק שיבוא לברסלב ויוכל על כל פנים לצוות לאחרים שישרפו הספרים לפניו.

וכן היה; שחניחו אותו על העגלה ונסע לשם, ובבואו לברסלב חזר תכף לאיתנו והביא כבתחילה ולקח שני הספרים ושרפם שניהם."

מוהר"ן מתבטא בכאב עז על שריפת הספרים. אמנם מוכרחים היו לעשות כן, אך חבל על דאבדן, וכה כותב: "אוי לנו שלא זכינו שיישאר אור הגדול הזה של הספר הזה ובעוונותינו הרבים גזרו עליו מן השמים". ואמר רבינו זכרוננו לברכה: שזה הספר לא יהיה עוד בעולם חבל על דאבדן בעוונותינו הרבים אבידה שאינה חוזרת..."

עוד מתבטא מוהר"ן בגדלותו השגבה של הספר: "ויעוצם קדושת ונוראות של זה הספר אי אפשר לדבר מזה כלל, ואם היה נשאר זה הספר בעולם, היו רואים גדולת רבינו ז"ל עין בעין - - - "ואמר" מסיים מוהר"ן: "שזה הספר בהכרח לשרוף וזה הספר ליקוטי מוהר"ן - יהיה נדפס ויתפשט בעולם..."

על נושא אחד שנמצא בספר הנשרף, כותב מוהר"ן: שמעתי ששם היה מבואר סוד גודל קדושת ומעלת מצוות הכנסת אורחים, ועניין מעלת הצעת המיטה בשביל האורח.

וכה סיפר החסיד רבי שמואל הורוץ; רבי מיכלי נכד מוהר"ן היה חידוש נפלא בעניין קיום מצוות הכנסת אורחים, ובפרט בעניין הצעת המיטה לאורח. וכן נהגו כל נכדי מוהר"ן, וזאת מחמת שרבי נתן ראה בספר הנשרף - גדולת מעלת הכנסת אורחים, ובפרט בעניין הצעת המיטה, ושםכל פסיעה ופסיעה שהולך ומציע את המיטה לאורח נברא מלאך מן.

והיה מנהגו; שהציע לאורח המיטה הטובה ביותר. ולפני כן היה בוחן את המיטה על ידי כך שהשכיב עצמו על המיטה לראות אם זה טוב ונח עבורו - ורק לאחר מכן היה נותן לאורח מיטה זו.

מן ספאד סתא ישידי הקדושים | יראת ימי אלוה

יְלָדִים יְקָרִים ! הִנֵּה נִמְצְאוּ אֲנִי בִּימֵי אֱלֹהִים הַקְּדוּשִׁים, יְמֵי הַרְחֵמִים וְהַסְּלִיחוֹת, יְמֵים שֶׁל תְּשׁוּבָה, יְמֵים שֶׁאֲנִי יְכוּלִים יוֹתֵר לְהִתְקַרֵּב לַהֲשִׁים.

כְּלָנוּ מְכִירִים אֶת הָרִאשִׁי תְּבוֹת שֶׁל אֱלֹהִים "אֵי לְדוּדִי וְדוּדִי לִי". דוּדִי רֹמֵז עַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ דוּד קְרוֹב וְטוֹב שֶׁמְחַלֵּק לָנוּ מִתְּנוּת וְדָבָרִים טוֹבִים, כִּן זֶה הֵתְקַרְבוּת הַמִּיחָדָת שֶׁל יְמֵים אֱלֹהִים - יְמֵים שֶׁל קִרְבָּה מִיחָדָת, אֵי לְדוּדִי - אֲנִי לַהֲשִׁים, וְהַשֵּׁם אֱלֹהִים, אֶהְבֶּה מִיחָדָת שֶׁל יְמֵי אֱלֹהִים הַקְּדוּשִׁים, יְמֵים שֶׁנִּשְׁפָּעִים בּוֹ מְחִילָה וְרַחֲמִים מִלְּמַעְלָה.

אֲךְ יַחַד עִם קִרְבָּה זוֹ, יְמֵים אֱלֹהִים יְמֵים שֶׁל "יְרָאָה וּפְחַד" מְאִימַת יוֹם הַדִּין הַקָּרֵב וּבָא, פְּחַד שֶׁל מִשְׁפָּט - שֶׁנֶּצֶץ זָכָאי בּוֹ.

וְכֵן כּוֹתֵב רַבִּי נִתָּן מִבְּרִסְלָב בְּמִכְתָּב לְבָנוּ עַל הַיְרָאָה שֶׁל יְמֵי אֱלֹהִים "וּבִפְרֵט עֵתָה בִּימֵי אֱלֹהִים וְיָמִים הַנּוֹרָאִים הַקְּדוּשִׁים, מִי לֹא יִירָא בִּימֵים הָהֵם".

וּמִסְפָּר עַל הַצִּדִּיק רַבִּי לִוִּי יִצְחָק מִבְּרִיטְשֵׁבוֹ שֶׁאָמַר: שְׁבָלִיל כֶּל-נֶגְדִי - לִיל יוֹם כְּפֹר נּוֹפֶלֶת יְרָאָה אֵימָה בְּכָל הָעוֹלָם, עַד שֶׁאֶפְלוּ הַדְּגִים רֹעֲדִים מִפְּחַד, אָמַר עַל זֶה רַבִּי נִתָּן: "אִם כֵּן, כִּמָּה כָּבֵד צִדִּיקִים לְרַעֲדָה, כְּשֶׁאֵין רֹעֲדִים". וְיִפְלֵל דְּאָרְךָ מֵעַן שׁוֹן צִיטָרְעֵר זָאָר נִשְׁטֵי". כִּי בִימֵי הַדִּין אֱלֹהִים לָנוּ יוֹתֵר לִירָא, יוֹתֵר לִפְחַד, שֶׁנֶּצֶץ זָכָאי בְּמִשְׁפָּט.

אֲבָל בִּלְ נִשְׁכַּח שֶׁזֶה צִדִּיק לְהִיּוֹת יְרָאָה שֶׁנִּבְרָא אוֹתָנוּ לְהִרְבּוֹת בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, לְרַכֵּשׁ לְעַצְמָנוּ עוֹד וְעוֹד זְכוּיוֹת. לֹא יְרָאָה שֶׁיִּפְּלִל אוֹתָנוּ לְעַצְבוֹת חֲלִילָה, אֱלֹא יְרָאָה שֶׁל עֲשִׂיָּה טוֹבָה, יְרָאָה שֶׁל קִרְבָּת הָשֵׁם, וּבְכוּחָה שֶׁל יְרָאָה טוֹבָה זֶהָ לְהִקִּין עַצְמָנוּ כְּרָאִי לְרֹאשׁ הַשֵּׁנָה, וְהִיָּה לָנוּ בְּעֻזַּת הָשֵׁם שֶׁנָּה טוֹבָה וּמְנוּחָה.

"צדק צדק תרדף" (טז כ)

אפ"ל כפל לשון 'צדק צדק' דכיון דקאי ב'דיני ממונות' צריכים חיזוק מיוחד וכדבריהם (חגיגה יא): 'גזל ועריות נפשו מחמדתי', לכך כתוב ב' פעמים לחיזוקא יתירא.

ואפשר להוסיף עוד בדברי ה'פלא יועץ' (אונגה) בכתבו: 'זוה כלל גדול לכל מלי שנפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתו, ובפרט בממון שהוא חביב לאדם, ויצר סמוך שורר ומורה מ"ט פנים טהור לטהר את השרץ. לכן מי האיש הירא את ה', יקים ואל בינתך אל תשען (משלי ג ה), וילך אצל חכם וילמדנו איזוהי דרך ישרה, ולא יסור מן הדבר אשר יגידו לו ימין ושמאל'. ולפי דבריו נבין סמיכות 'צדק צדק' ל'שופטים ושופטים', דקאי על דינינים בדני ממונות.

"כי ימצא בקרבך... איש או אשה אשר יעשה את הרע בעיני ה'" (יז ב)

אפשר לומר 'מצא' שזה לא קביעי, והוא ע"ד הפסוק 'כי יקרא' בפרשייתנו, ודרשינו 'פרט למזומן'. שאינו קשור בקשר חזק אלא באקראי. דעם ישראל מעצם היותם עם סגולה אינם קשורים לעוונות, ובליוקטי מוהר"ן (ז ב): 'כי מי שיועד קדושת ישראל מאין הם לקוחים, ויועד רוחניות ודקות של ישראל - הוא יודע, שישאל הם רחוקים לגמרי מעוון, ואין עוון שיש להם כלל כלל לא, לפי גדל קדושתם משרשם וגודל דקותם ורוחניותם'.

"ובערת הרע מקרבך" (יז ז)

יש לדייק 'מקרבך' ע"ד המובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ד) שעוונותיו של האדם חקוק על עצמותיו, כמ"ש (יחזקאל לב) 'ותהי עוונותיהם חקוקה על עצמותיהם'. ובהמשך הדברים שם שעי' בחינת 'אש' שזה התורה הנקראת אש - מחזירים המלכות לשורשה וכמ"ש 'כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש', ואפ"ל שזה מרומז ב'בערת' לשון בערה - אש, שעי' מוציאים הרע מקרבך, מעצמותיו.

"כי יפלא ממך דבר" (יז ח)

'יפלא' לשון העלמה, 'שהדבר נבדל ומכוסה ממך' - כפירוש רש"י. והא ידוע דבתוך השבירה שם התיקון, ובתוך ההסתרה שם נמצא הש"ת (עיין ליקוטי נ, ועוד). וזהו 'יפלא' אותיות 'אל"ף' ועוד י'. רמז על אלופו של עולם ואתו י' הרומז לכינוי שמו - שבתוך ה'פלא' ישנה אל"ף י'.

"ראשית דגנך תירשך ויצאך תתן לו" (יח ד)

בדבי ה'בית עין' שעל האדם עמל ויגע היה מעלה על דעתו שזה בכוחו ולא חסד וכוח ידו, ולכן ציוותה התורה לתת מכל דבר ראשית לכהן, כדי להזכיר שכל דבר הוא חסד חנינם.

ואפשר להוסיף על דבריו; שדווקא ה'ראשית' ניתן לכהן, כי אם היו נותנים את ה'סוף' לאחר שכבר עמל ויגע היה מעלה על דעתו שזה בכוחו ולא חסד חנינם, אך ה'ראשית' מבטא שזה הימנו ית' וכדאיתא במדרש (ויקרא כז) שהקב"ה אומר (איוב מא ג): 'מי הקדימני ואשלים לו' את מי חייבתי במזוזה קודם שנתתי לו בית? ואת מי חייבתי בבית מילה לפני שנתתי לו בן? ואת מי חייבתי בצדקה לפני שנתתי לו ממון? כללו של דבר: הקב"ה קודם נותן ומשפיע, ואח"כ מבקש שתועיל בטובך להפריש חלק ממה שקיבלת.

"מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו" (כ ה)

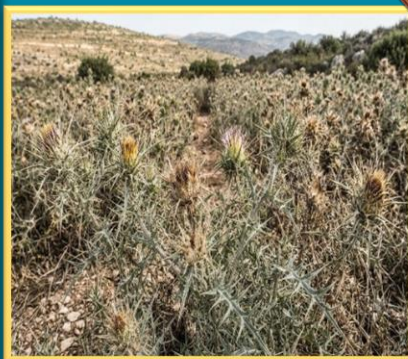
בדברי ה'זרע קודש' (לרבי נפתלי מראפשיץ ז"ע) דקאי על 'הגלול' שמי האיש אשר התחיל הנהגה חדשה בעבודתו ית' ולא חנכו שלא סימנו - מלשון 'נחונות הבית' שעושים בגמר הבית - 'ילך וישב לביתו' שיצטרך להתגלגל, כי התחיל במצוה אומרים לו גמור. וזהו: 'פן ימות ואיש אחר יחנכנו' שיתגלגל באיש אחר.

ואפ"ל בדבריו שהר"ת של מ"מ האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו הוא בגמטריא: 'גלגול'.

כן אפ"ל דרעינו זה הוא בענין 'בית' דייקא, דשם מוצאים סתירה ובנין מחדש - דזהו גלגול, וכמובא בזוהר (ח"ג נא) על 'נגעי הבית' שהיו הבתים נטהרים מרוח הטומאה מפני שסתרו את הבית ובנו אחר במקום בצד הקדושה.

כן אפ"ל ענין 'גלגול ובית' ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (סז ב) שעל האדם להתאבל על חורבן 'בית המקדש' דשמה בגלגול הקודם גרם לחורבנו, וזהו ענין 'בית' היקש ל'בית המקדש' - שיש לתקן את החטא בגלגול'.

זוית ראפה <<

כשאנו

צועדים בדרך
ליעד -
בל ניבהל
מהקוצים,
גם הם
לפעמים חלק
מהדרך...